

Nr ewid. 127/2012/P/12/167/LRZ

Informacja o wynikach kontroli

JAKOŚĆ ŚWIADCZONYCH USŁUG W DOMACH POMOCY SPOŁECZNEJ W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM W LATACH 2009–2011

MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej

WIZJA

Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa

Dyrektor Delegatury w Rzeszowie:
Stanisław Sikora

Zatwierdzam:
Marian Cichosz

Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli
Warszawa, dnia 06.11.2012.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

1. WPROWADZENIE.....	4
2. PODSUMOWANIE WYNIKÓW KONTROLI.....	5
2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności	5
2.2. Synteza wyników kontroli.....	6
2.3. Uwagi końcowe i wnioski	11
3. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI	12
3.1. Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych	12
3.2. Istotne ustalenia kontroli	13
4. INFORMACJE DODATKOWE	27
4.1. Przygotowanie kontroli	27
4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli	27
4.3. Finansowe rezultaty kontroli	29
5. ZAŁĄCZNIKI	30

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie, w okresie od dnia 7 marca 2012 r. do dnia 31 lipca 2012 r., na podstawie art. 2 ust. 2 oraz art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli*¹, zwanej dalej „ustawą o NIK” (jeden dom prowadzony był przez stowarzyszenie, wykonujące zadanie zlecone przez jednostkę samorządu terytorialnego) przeprowadziła w domach pomocy społecznej województwa podkarpackiego kontrolę jakości świadczonych usług w latach 2009–2011. Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy o NIK skontrolowano również Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie (P/12/167/LRZ).

Celem kontroli w domach pomocy społecznej była ocena jakości świadczonych usług w tych placówkach w województwie podkarpackim.

Celem kontroli w Podkarpackim Urzędzie Wojewódzkim w Rzeszowie była ocena sprawowania przez Wojewodę Podkarpackiego nadzoru i kontroli nad funkcjonowaniem domów pomocy społecznej w zakresie świadczonych usług, wymogów dotyczących kwalifikacji zatrudnionych kadr, prowadzenia rejestru domów pomocy społecznej oraz wydawania i cofania zezwoleń na ich prowadzenie.

Powyższa kontrola podjęta została z uwagi na wzrost znaczenia domów pomocy społecznej i świadczonej przez nie opieki w ramach całego systemu opieki społecznej w Polsce.

Wzrost przeciętnej długości życia polskich obywateli ma odbicie w systemie opieki społecznej poprzez zwiększoną ilość osób wymagających różnorodnej pomocy ze strony Państwa i samorządów, w tym także w zakresie zapewnienia całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, z zachowaniem wymaganych przepisami prawa standardów tej opieki.

Kontrolą objęto 20 spośród 49 funkcjonujących w województwie podkarpackim domów pomocy społecznej (dps lub dom) oraz Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie.

Kontrola obejmowała lata 2009–2011.

W domach pomocy społecznej skontrolowano m.in. ich organizację, zasady przyjmowania mieszkańców, jakość świadczonych usług bytowych, wspomagających i opiekuńczych, zapewnianie standardów sanitarnych i przeciwpożarowych, kwalifikacje zatrudnionego personelu, zapewnienie mieszkańcom korzystania ze świadczeń zdrowotnych i opieki pielęgniarstwa, wnoszenie opłat za pobyt oraz wielkość i źródła dochodów.

W Podkarpackim Urzędzie Wojewódzkim w Rzeszowie (PUW) skontrolowano m.in. sprawowanie przez Wojewodę Podkarpackiego nadzoru i kontroli nad domami pomocy społecznej, prawidłowość wydawania zezwoleń na prowadzenie domu pomocy społecznej, wielkość dofinansowywania domów pomocy społecznej.

W kontroli na wniosek NIK w trybie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK brały udział Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rzeszowie, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rzeszowie, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Krośnie oraz właściwe terytorialnie powiatowe i miejskie komendy państwowej straży pożarnej.

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82.

2.1 Ogólna ocena kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia jakość świadczonych usług bytowych, wspomagających i opiekuńczych w domach pomocy społecznej².

Usługi te w skontrolowanych domach odpowiadały standardom określonym w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 października 2005 r. *w sprawie domów pomocy społecznej*³, zwanego dalej rozporządzeniem *w sprawie domów pomocy społecznej*⁴.

Domy te funkcjonowały wcześniej na podstawie zezwoleń warunkowych i po zrealizowaniu programów naprawczych uzyskały zezwolenie Wojewody Podkarpackiego na czas nieokreślony, wydane w trybie art. 57 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej*⁴.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania dps, które zapewniały wolność osobistą, poczucie godności, intymności, bezpieczeństwa i potrzeby religijne mieszkańców domów pomocy społecznej.

Kontakty z rodziną oraz osobami trzecimi odbywały się z pełnym poszanowaniem woli mieszkańców.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wywiązywanie się z obowiązków przez pracowników domów pomocy społecznej lub osoby trzecie, których właściwy sąd ustanowił opiekunami prawnymi osób ubezwłasnowolnionych.

Najwyższa Izba Kontroli dostrzega dbałość tej kategorii opiekunów o zapewnienie podopiecznym świadczonych usług na poziomie odpowiadającym ich potrzebom i podejmowanie działań w celu zmniejszenia barier psychicznych związanych z pobytem z dala od rodziny lub całkowicie poza nią.

Nie stwierdzono uchybień w zakresie dysponowania depozytami pieniężnymi stanowiącymi własność ubezwłasnowolnionych mieszkańców domów pomocy społecznej, korzystających z własnych środków za pośrednictwem opiekunów prawnych.

Pozostali mieszkańcy domów, swobodnie i bez jakichkolwiek ograniczeń dysponowali swoimi środkami finansowymi, zgromadzonymi na imiennych kontach depozytowych.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli funkcjonująca w domach pomocy społecznej opieka lekarska zapewniała dostęp do lekarza w każdym przypadku wskazującym na potrzebę postawienia diagnozy co do stanu zdrowia mieszkańca.

Podstawową opiekę lekarską sprawowali w domach lekarze przyjmujący w gabinetach lekarskich znajdujących się w dps lub lekarze świadczący wizyty domowe, w tym także w dniach wolnych od pracy. Mieszkańcy domów mieli zapewniony również dostęp do specjalistycznej opieki lekarskiej, opieki pielęgniarskiej oraz świadczeń rehabilitacyjnych.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia nadzór Wojewody Podkarpackiego nad domami pomocy społecznej oraz wydawanie zezwoleń na prowadzenie tych domów. Służby Wojewody prawidłowo wykonywały obowiązki w tym zakresie, prowadząc liczne kontrole w domach pomocy społecznej, a także rzetelnie rozpatrując skargi i interwencje dotyczące domów pomocy społecznej.

² Skala ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

³ Dz. U. Nr 217, poz. 1837 – rozporządzenie to utraciło moc z dniem 2 lipca 2012 r.

⁴ Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła, iż w części domów pomocy społecznej wystąpiły nieprawidłowości i uchybienia, które nie wpłynęły jednak na jakość świadczonych w tych domach usług.

Nieprawidłowości i uchybienia (spośród 20 skontrolowanych domów) stwierdzono w zakresie:

- stanu sanitarnego w 9 domach,
- ochrony przeciwpożarowej w 10 domach,
- kwalifikacji pracowników lub wskaźników zatrudnienia w 3 domach,
- dostępu do długoterminowej opieki pielęgniarstwa w 2 domach,
- świadczeń pielęgniarstwa podstawowej opieki zdrowotnej w 1 domu.

W 2 domach pomocy społecznej stwierdzono nieterminowe wpłaty gmin, w 4 zaległości z tytułu należnych opłat gmin za pobyt mieszkańców (na koniec 2011 r.), w 2 nieterminowe wpłaty mieszkańców. Ponadto w 3 domach wystąpiły zaległości mieszkańców na koniec 2011 r. z tytułu opłat za pobyt w dps.

2.2 Synteza wyników kontroli

2.2.1. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli wszystkie objęte kontrolą 20 domów pomocy społecznej spełniały wymagane standardy świadczenia usług, określone w rozporządzeniu w sprawie domów pomocy społecznej.

Domy zapewniały zgodnie z wymaganym standardem świadczenie usług bytowych, wspomagających i opiekuńczych. Budynki domów były pozbawione barier architektonicznych. Powierzchnia pokoi mieszkalnych spełniała standardy wymagane przepisami rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej - pokój jednoosobowy – min. 9 m², wieloosobowy – min. 6 m² na osobę, 1 pokój dla nie więcej niż trzech osób poruszających się samodzielnie, oraz 1 pokój dla nie więcej niż czterech osób leżących.

Liczba łazienek i toalet zapewniała możliwość korzystania z nich odpowiedniej liczbie mieszkańców, a łazienki i toalety były przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

W domach były kaplice, w których odprawiane były nabożeństwa dla mieszkańców i inne posługi religijne. Miało to szczególne znaczenie dla osób starszych i chorych.

W kontroli ustalono, że w domach zapewniało również świadczenie usług opiekuńczych, polegających na udzielaniu pomocy w podstawowych czynnościach życiowych, pielęgnacji, załatwianiu spraw osobistych. W zakresie usług wspomagających zapewniało mieszkańcom udział w terapii zajęciowej, podnoszeniu sprawności i aktywizacji, zaspokojeniu potrzeb religijnych i kulturalnych, rozwoju samorządności, stymulowaniu nawiązywania i utrzymywania kontaktu z rodziną oraz społecznością lokalną, działaniu zmierzającym do usamodzielnienia mieszkańca domu (w miarę jego możliwości), zakupu przedmiotów osobistego użytku, przestrzegania praw mieszkańców oraz dostępności do informacji o tych prawach, sprawnym wnoszeniu skarg i wniosków.

Organizacja domów oraz przyjęte i wdrożone w domach regulaminy i procedury zapewniały mieszkańcom wolność osobistą, intymność, poczucie godności i bezpieczeństwa.

W domach funkcjonował sprawny system przyjmowania i rozpatrywania skarg. Mieszkańcy mieli możliwość bezpiecznego przechowywania środków pieniężnych i przedmiotów wartościowych.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdza, że przy przyjmowaniu nowych mieszkańców do domów przestrzegane były przepisy rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej w zakresie

ustalania aktualnej sytuacji socjalno-bytowej przyjmowanej osoby, sporządzenia indywidualnego planu wsparcia oraz odnotowywania w stosownej dokumentacji przedmiotów osobistego użytku nowoprzyjmowanych osób. Wspólnie z mieszkańcami domu realizowane były indywidualne plany wsparcia.

Wyjątek stanowią 2 domy pomocy społecznej. W jednym z nich nie ustalano aktualnej sytuacji socjalno-bytowej przyjmowanych osób, zaś w drugim nie sporządzano indywidualnych planów wsparcia dla części mieszkańców, a także nie ustalano aktualnej sytuacji socjalno-bytowej dla części przyjmowanych osób (str. 13-16).

2.2.2. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli skontrolowane domy pomocy społecznej zapewniały mieszkańcom zgodnie w wymaganym standardem wyżywienie i organizację posiłków.

W kontroli ustalono nieprawidłowości i uchybienia w stanie sanitarnym domów pomocy społecznej oraz w zakresie przestrzegania przepisów przeciwpożarowych.

Nieprawidłowości i uchybienia w stanie sanitarnym wystąpiły w 9 spośród 20 skontrolowanych domów pomocy społecznej, zaś w zakresie przestrzegania przepisów przeciwpożarowych w 10 domach pomocy społecznej.

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli stwierdzone w domach nieprawidłowości i uchybienia w stanie sanitarnym oraz w zakresie przeciwpożarowym nie miały wpływu na jakość świadczonych mieszkańcom usług.

W zakresie zabezpieczenia przeciwpożarowego w 2 domach stwierdzone przez państwową straż pożarną nieprawidłowości nie miały wprawdzie bezpośredniego wpływu na jakość świadczonych usług, lecz mogły spowodować zagrożenie dla mieszkańców i pracowników tych domów w przypadku pożaru.

W DPS w Huwnikach stwierdzono bowiem łatwo zapalne wykładziny na poziomych drogach ewakuacyjnych, niesprawny system ewakuacji pożaru, niesprawne oświetlenie ewakuacyjne, zaś w DPS w Przemyślu-Lipowicy materiały palne (stoły, krzesła, fotele) na poziomych drogach ewakuacyjnych. Po przeprowadzeniu kontroli przez organy inspekcji sanitarnej i państwowej straży pożarnej stwierdzone nieprawidłowości i uchybienia były sukcesywnie usuwane w wyznaczonych terminach (str. 17-19).

2.2.3. W zdecydowanej większości skontrolowanych domów pomocy społecznej obsada personelu, pod względem liczby i kwalifikacji zapewniała mieszkańcom tych domów świadczenie usług na poziomie obowiązujących standardów. W większości domów zapewnione były także wskaźniki zatrudnienia, o których mowa w § 6 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej. Nieprawidłowości w zakresie kwalifikacji pracowników bądź niezapewniania wskaźników określonych w § 6 ust. 2 pkt 3 ww. rozporządzenia stwierdzono w 3 domach pomocy społecznej (w okresie 2009–2010). Poczynając od roku 2010 lub z początkiem 2011 r. nieprawidłowości w powyższym zakresie zostały usunięte.

W skontrolowanych domach liczba pracowników zatrudniona w poszczególnych porach doby dostosowana była do potrzeb mieszkańców, powołane były zespoły terapeutyczno-opiekuńcze.

Pracownicy zespołów terapeutyczno-opiekuńczych w każdym w skontrolowanym domu uczestniczyli co najmniej raz na dwa lata w organizowanych szkoleniach na temat praw mieszkańca domu, prowadzonych terapii oraz metod pracy z mieszkańcami (str. 19-20).

2.2.4. Skontrolowane domy zapewniały mieszkańcom pomoc w korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych przysługujących im na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych⁵.

Mieszkańcy domów mieli możliwość korzystania z porad lekarza rodzinnego, w tym także w dniach wolnych od pracy, z porad lekarzy specjalistów oraz świadczeń rehabilitacyjnych. W razie potrzeby dowożeni byli samochodem służbowym do innych lekarzy specjalistów lub na badania profilaktyczne. Pomoc pielęgniarska zapewniona była na miejscu przez całą dobę przez odpowiednią ilość pielęgniarek.

W kontroli ustalono, że w jednym domu pomocy społecznej nie zapewniono mieszkańcom dostępu do długoterminowej opieki pielęgniarskiej oraz świadczeń pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej, natomiast w jednym długoterminowej opieki pielęgniarskiej.

Obowiązek zapewnienia ww. świadczeń wynikał z ww. ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 października 2005 r. w sprawie zakresu zadań lekarza, pielęgniarki i położnej podstawowej opieki zdrowotnej⁶ oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 30 sierpnia 2009 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych w ramach opieki długoterminowej⁷ (str. 20-21).

2.2.5. W skontrolowanych domach pomocy społecznej w prawidłowy sposób zabezpieczano środki pieniężne i przedmioty wartościowe należące do mieszkańców domu. Środki pieniężne były gromadzone na wydzielonych kontach depozytowych, zaś przedmioty wartościowe były ewidencjonowane i odpowiednio zabezpieczone przed dostępem niepowołanych osób.

W przypadkach zgonu mieszkańca domu środki pieniężne lub przedmioty wartościowe wydawane były spadkobiercom na podstawie prawomocnych wyroków sądowych.

Nie stwierdzono uchybień w zakresie dysponowania depozytami pieniężnymi stanowiącymi własność ubezwłasnowolnionych mieszkańców domów, korzystających z własnych środków za pośrednictwem opiekunów prawnych.

Pozostali mieszkańcy domów, swobodnie i bez jakichkolwiek ograniczeń dysponowali swoimi środkami finansowymi, zgromadzonymi na imiennych kontach depozytowych.

W kontroli ustalono, że w 16 domach pomocy społecznej środki finansowe jakimi dysponowały domy wystarczały na bieżącą działalność. W sytuacji wystąpienia potrzeb inwestycyjnych lub braku środków na pokrycie wydatków bieżących domy te uzyskiwały od Wojewody Podkarpackiego lub organu prowadzącego dodatkowe środki finansowe, zgodnie z zapotrzebowaniem złożonym we wniosku. Niedobór środków finansowych na wydatki bieżące stwierdzono w 4 spośród 20 domów pomocy społecznej:

- w DPS w Huwnikach w 2009 r. w funduszu płac w kwocie 82.218 zł, w 2010 r. na zakupie opału, leków, wyposażenia pokoi mieszkalnych, na konserwacje wind, usuwanie bieżących awarii w łącznej kwocie 75.082 zł,
- w DPS w Przemyślu-Lipowicy w 2010 r. w kwocie 97.346 zł na pokrycie kosztów składek ZUS, ZFŚS, bieżące funkcjonowanie, w 2011 r. na bieżące funkcjonowanie w kwocie 229.334 zł,
- w DPS w Brzozowie w 2009 r., 2010 i 2011 r. na bieżącą działalność, remont pokoi mieszkalnych – odpowiednio w kwocie 41.500 zł, 20.000 zł, 18.400 zł,
- w DPS w Stalowej Woli w 2011 r. na zakup wyposażenia pokoi mieszkalnych w kwocie 58.100 zł.

⁵ Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 ze zm.

⁶ Dz. U. Nr 214, poz. 1816.

⁷ Dz. U. Nr 140, poz. 1147 ze zm.

Skala braku środków na wydatki bieżące w poszczególnych domach stanowiła niewielki procent wykonanych wydatków w danym domu, tj.:

- 3,2 % w DPS w Huwnikach w 2009 r. i 2,9 % w 2010 r.,
- 1,8 % w DPS w Przemyślu-Lipowicy w 2010 r. i 4,40 % w 2011 r.,
- 1,24 % w DPS w Brzozowie w 2009 r., 0,6 % w 2010 r., 0,5 % w 2011 r.,
- 2 % w DPS w Stalowej Woli w 2011 r.

Środki finansowe na potrzeby inwestycyjne we wszystkich skontrolowanych domach, po uwzględnieniu wniosków o dodatkowe środki inwestycyjne kierowane do Wojewody Podkarpackiego lub organów prowadzących pokrywały potrzeby inwestycyjne domów (str. 21-22).

2.2.6. W przeważającej części skontrolowanych domów w okresie objętym kontrolą gminy terminowo dokonywały wpłat należności z tytułu opłat za osoby skierowane do domu. Nieterminowe wpłaty gmin stwierdzono w 2 spośród 20 skontrolowanych domów, zaś zaległości gmin z tytułu należnych opłat (na koniec 2011 r.) stwierdzono w 4 domach pomocy społecznej (na łączną kwotę 212.157 zł).

Mieszkańcy domów pomocy społecznej w przeważającej części terminowo wnosili opłaty na rzecz domów. Nieterminowe wpłaty mieszkańców stwierdzono w 2 domach pomocy społecznej. W 3 domach mieszkańcy mieli zaległości z tytułu opłat za swój pobyt w domu (na koniec 2011 r.).

Skala zaległości gmin w opłatach w 3 domach nie była znaczna i wynosiła od 1,9 % do 5,23 % należnych opłat za 2011 r. W jednym domu (DPS w Przemyślu-Lipowicy) była ona znacznie większa i wynosiła 28 % należnych opłat za 2011 r. (zaległość Gminy Miejskiej Przemyśl).

Skala zaległości w opłatach mieszkańców za pobyt w domu na koniec 2011 r. także była niewielka i wynosiła w 2 domach odpowiednio 2 % i 3 % należnych opłat mieszkańców za 2011 r. W jednym domu zaległości stanowiły 1,5 % łącznych opłat wpłaconych przez mieszkańców w latach 2009–2011. Domy podejmowały stosowne działania zmierzające do wyegzekwowania od gmin należnych opłat za pobyt mieszkańców. W wyniku interwencji dyrektorów domów w gminach oraz wniosków pokontrolnych NIK łączna kwota zaległości gmin na koniec 2011 r. (212.157 zł) zmniejszyła się do kwoty 27.167 zł.

Zaległości mieszkańców w opłatach za pobyt w domach (stan na koniec 2011 r.) na skutek kontroli NIK oraz wniosków pokontrolnych NIK także zostały zmniejszone, tj. z kwoty 124.182 zł do kwoty 103.618 zł. (str. 22-24).

2.2.7. Wszystkie domy pomocy społecznej funkcjonujące na terenie województwa podkarpackiego (49) posiadały zezwolenie Wojewody Podkarpackiego na prowadzenie domu na czas nieokreślony, wydane w trybie art. 57 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej.

Zezwolenia te wydano po przeprowadzeniu w danym domu kontroli przez Wydział Polityki Społecznej Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie (WPS PUW), w której sprawdzano realizację programu naprawczego oraz zapewnienie wymaganych standardów świadczenia usług. W latach 2009–2011 wydział ten przeprowadził w domach pomocy społecznej województwa podkarpackiego łącznie 126 kontroli.

Kontrole w domach pomocy społecznej wykonywane były w ramach sprawowanego przez Wojewodę Podkarpackiego nadzoru nad realizacją zadań samorządu gminnego i powiatowego, w tym nad jakością działalności jednostek organizacyjnych pomocy społecznej i jakością usług, dla których właściwy minister do spraw zabezpieczenia społecznego określił standardy.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia sprawowanie przez Wojewodę Podkarpackiego nadzoru nad domami pomocy społecznej.

Prawidłowe były również działania Wojewody Podkarpackiego przy rozpatrywaniu skarg i listów interwencyjnych złożonych do Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie przez mieszkańców domów pomocy społecznej lub innych instytucji. Analizą objęto wszystkie skargi, które wpłynęły do PUW w Rzeszowie w latach 2009–2011 (4 skargi) oraz 4 z 25 złożonych listów interwencyjnych. W przypadku wpłynięcia skargi lub listu interwencyjnego (pisma mieszkańców domów lub innych instytucji dotyczące funkcjonowania domów) wdrażane były w Urzędzie postępowania wyjaśniające lub przeprowadzane były kontrole doraźne w domach pomocy społecznej. W jednym domu pomocy społecznej potwierdziło się część zarzutów podnoszonych w skardze, w związku z czym Wojewoda Podkarpacki wystosował stosowne zalecenia pokontrolne o usunięcie nieprawidłowości. W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne Wojewody Podkarpackiego dyrektor dps poinformował o wykonaniu zaleceń.

W przypadku analizowanych 4 listów interwencyjnych potwierdziły się zarzuty podnoszone w dwóch listach, co zostało stwierdzone podczas kontroli doraźnej przeprowadzonej w tych domach przez Wydział Polityki Społecznej PUW. Wojewoda Podkarpacki wystosował do tych domów wystąpienia pokontrolne z zaleceniem usunięcia nieprawidłowości, a dyrektorzy tych domów poinformowali o wykonaniu zaleceń pokontrolnych.

W kontroli ustalono, że w latach 2009–2011 z budżetu Wojewody Podkarpackiego na dofinansowanie domów pomocy społecznej województwa podkarpackiego przekazano łącznie 202.697.676 zł, w tym 70.011.748 zł w 2009 r., 66.578.797 zł w 2010 r., 66.107.131 zł w 2011 r.

Dodatkowo z budżetu Wojewody Podkarpackiego w 2009 i 2010 roku w związku z podnoszeniem standardu usług świadczonych przez domy pomocy społecznej województwa podkarpackiego do domów pomocy społecznej przekazano środki na inwestycje: w 2009 r. - 1.121.807 zł, w 2010 r. – 2.091.366 zł. Dotacje dla domów przekazywane były w okresach miesięcznych.

Nie stwierdzono opóźnień w przekazywaniu dotacji dla domów pomocy społecznej województwa podkarpackiego.

Wojewoda Podkarpacki na podstawie art. 155 ust. 2 ustawy o *pomocy społecznej* dokonywał zwiększenia wyliczonej zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 13 października 2003 r. o *dochodach jednostek samorządu terytorialnego*⁸ kwot dotacji dla domów pomocy społecznej (maksymalnie o 20 %).

W 2009 r. zwiększenia kwoty dotacji dokonano dla 43 domów pomocy społecznej, w 2010 r. dla 39, zaś w 2011 r. dla 46. Średnio w kolejnych latach zwiększenie kwoty dotacji wyniosło: 8,76 % w 2009 r., 5,05 % w 2010 r. oraz 10,54 % w 2011 r.

Łączna wysokość zwiększenia dotacji dla domów pomocy społecznej województwa podkarpackiego wyniosła: 5.416.840 zł w 2009 r., 3.115.647 zł w 2010 r., 6.293.618 zł w 2011 r.

Dodatkowe środki przekazywane były do domów pomocy społecznej (art. 155 ust. 2 ustawy o *pomocy społecznej*) na uzupełnienie potrzeb związanych z ich bieżącą działalnością (opłaty za ogrzewanie budynków, energię i gaz, wyżywienie mieszkańców, zakup wyposażenia) oraz na przeprowadzenie remontów, celem wsparcia domów w osiągnięciu wymaganych standardów świadczenia usług.

W kontroli ustalono, że w latach 2009–2011 nie było przypadków zmniejszenia dotacji dla domów pomocy społecznej województwa podkarpackiego (str. 24–26).

⁸ Dz. U. z 2010 r. Nr 80, poz. 526 ze zm.

2.3 Uwagi końcowe i wnioski

Z ustaleń kontroli wynika, że domy pomocy społecznej w województwie podkarpackim zapewniają świadczenie usług bytowych, opiekuńczych i wspomagających na poziomie obowiązujących standardów.

Domy zrealizowały programy naprawcze i uzyskały zezwolenia Wojewody Podkarpackiego na ich prowadzenie na czas nieokreślony.

Wiązało się to z koniecznością wydatkowania znacznych środków finansowych na zapewnienie wymaganych standardów, w tym także na zatrudnienie odpowiedniej ilości pracowników w domach pomocy społecznej.

Przełożyło się to na dość wysoki średni koszt utrzymania mieszkańca domu pomocy społecznej w województwie podkarpackim, który wynosił: 2.195,56 zł w 2009 r., 2.314,12 zł w 2010 r., 2.480,52 zł w 2011 r.

Mając na uwadze powyższe Najwyższa Izba Kontroli stwierdza, że domy pomocy społecznej i ich organy prowadzące winny w maksymalnym stopniu wykorzystywać stworzoną bazę do świadczenia usług bytowych, wspomagających i opiekuńczych dla przebywających w domach mieszkańców.

Baza w postaci wyremontowanych i odpowiednio wyposażonych budynków nie wystarczy jednak do świadczenia mieszkańcom tych placówek usług na coraz wyższym poziomie.

W ocenie Najwyższej Izby kontroli w odniesieniu do ludzi starych, chorych, często nieporadnych wymagana jest szczególna dbałość, celem zapewnienia tym osobom godnego, bezpiecznego i spokojnego życia.

Najwyższa Izba Kontroli dostrzega jak ważnym ogniwem w tym procesie są kompetentni, doświadczeni i otwarci na drugiego człowieka pracownicy domów pomocy społecznej, bez zaangażowania i ofiarności których powyższe cele nie byłyby możliwe do osiągnięcia.

3.1 Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych

Podstawowymi aktami prawnymi, dotyczącymi domów pomocy społecznej jest ustawa o *pomocy społecznej*, a zwłaszcza jej rozdział 2 *Domy pomocy społecznej* oraz rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 października 2005 r. w *sprawie domów pomocy społecznej*.

Zgodnie z przepisem art. 54 ust. 1 ustawy o *pomocy społecznej* osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Umieszczenie w domu pomocy społecznej jest więc formą świadczenia stałej pomocy oraz usług bytowych, której przesłankami są wiek, choroba lub niepełnosprawność. Okoliczności te mogą występować łącznie, jednak już wystąpienie jednej z nich wystarczy do skutecznego ubiegania się o pobyt takiej osoby w domu pomocy społecznej. Decyzję o skierowaniu do domu pomocy społecznej i decyzję ustalającą opłatę za pobyt w domu wydaje organ gminy właściwej dla miejsca zamieszkania tej osoby w dniu jej kierowania. Decyzję o umieszczeniu w domu pomocy społecznej wydaje organ gminy prowadzącej dom lub starosta powiatu prowadzącego dom.

Dom pomocy społecznej świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających. Zakres i poziom świadczonych usług przez dom uwzględnia w szczególności wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców domu oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności (art. 55 ust. 1 i 2 ustawy o *pomocy społecznej*).

Domy pomocy społecznej mogą być prowadzone po uzyskaniu zezwolenia wojewody przez jednostki samorządu terytorialnego, Kościół Katolicki, inne kościoły, związki wyznaniowe oraz organizacje społeczne, fundacje i stowarzyszenia, inne osoby prawne, osoby fizyczne (art. 2 ust. 2 o *pomocy społecznej*).

Pobyt w domu pomocy społecznej w przypadku domów o zasięgu gminnym jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania ustalonego przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. W przypadku domów o zasięgu powiatowym pobyt w domu jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu ustalonego przez starostę powiatowego (art. 60 ust. 1 i 2 ustawy o *pomocy społecznej*).

Obowiązaniymi do wnoszenia opłaty za pobyt w domu są w kolejności mieszkańiec domu (w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka), małżonek, zstępni przed wstępnymi, gmina, z której osoba została skierowana do domu (art. 61 ust. 1 o *pomocy społecznej*).

Opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej wnoszą (art. 61 ust. 2 o *pomocy społecznej*):

- mieszkaniiec domu, nie więcej niż 70 % swojego dochodu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka, nie więcej niż 70 % tego dochodu,
- małżonek, zstępni przed wstępnymi – zgodnie z umową zawartą w trybie art. 103 ust. 2 ustawy o *pomocy społecznej*,
- gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej - w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu a opłatami wnoszonymi przez osoby wymienione powyżej.

Wojewoda wydaje zezwolenie na prowadzenie domu, jeżeli podmiot o nie występujący spełni wymogi art. 57 ust. 3 ustawy o *pomocy społecznej*.

Wojewoda prowadzi również rejestr domów pomocy społecznej, ogłaszany corocznie w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

Zadania wojewody w odniesieniu do domów pomocy społecznej określono w art. 22 ustawy *o pomocy społecznej* – są to m.in.:

- stwierdzenie zgodności programów naprawczych w zakresie osiągania standardów w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej oraz ocena stopnia ich realizacji,
- wydawanie i cofanie zezwoleń lub zezwoleń warunkowych na prowadzenie domów pomocy społecznej oraz wydawanie i cofanie zezwoleń na prowadzenie placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, w tym prowadzonych na podstawie przepisów o działalności gospodarczej,
- nadzór nad realizacją zadań samorządu gminnego, powiatowego i województwa, w tym nad jakością działalności jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz nad jakością usług, dla których minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określił standardy, w tym standardy opieki i wychowania, a także nad zgodnością zatrudnienia pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z wymaganymi kwalifikacjami (pkt 8),
- kontrola jakości usług, o których mowa w pkt 8, wykonywanych przez podmioty niepubliczne na podstawie umowy z organami administracji rządowej i samorządowej,
- kontrola jakości usług, o których mowa w pkt 8, wykonywanych przez domy pomocy społecznej prowadzone na zlecenie organu jednostki samorządu terytorialnego przez podmioty niepubliczne, o których mowa w art. 57 ust. 1 pkt 2-4 ustawy *o pomocy społecznej*,
- kontrola placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, w tym prowadzonych na podstawie przepisów o działalności gospodarczej, w zakresie standardów usług socjalno-bytowych i przestrzegania praw tych osób.

Zasady oraz tryb sprawowania nadzoru i kontroli przez wojewodę szczegółowo regulują przepisy art. 126-133 ustawy *o pomocy społecznej*, w tym zwłaszcza przepisy art. 126 pkt. 1-6, które wskazują na konkretne uprawnienia wojewody, pozwalające na władczą ingerencję w sferę działania domów pomocy społecznej. Kompetencje te wojewoda wykonuje przy pomocy zespołu pracowników wydziału urzędu wojewódzkiego właściwego do spraw pomocy społecznej.

Obowiązujący standard podstawowych usług świadczonych przez dom określa rozporządzenie *w sprawie domów pomocy społecznej*.

Rozporządzenie to określa również rodzaje dokumentów wymaganych do uzyskania zezwolenia na prowadzenie domu oraz tryb kierowania i przyjmowania osób ubiegających się o przyjęcie do domu.

3.2 Istotne ustalenia kontroli

3.2.1. Wszystkie objęte kontrolą 20 domów pomocy społecznej spełniały wymagane standardy świadczenia usług, określone w rozporządzeniu *w sprawie domów pomocy społecznej*. Domy te zrealizowały programy naprawcze oraz uzyskały zezwolenie Wojewody Podkarpackiego wydane w trybie art. 57 ust. 2 ustawy *o pomocy społecznej*, na czas nieokreślony. Dwa domy pomocy społecznej (DPS Piskorowice-Mołyń i DPS w Rzeszowie przy ul. Powstańców Styczniowych 37) uzyskały zezwolenie przed 2009 r., zaś pozostałe domy objęte kontrolą, zezwolenia takie otrzymały w latach 2009–2011.

Domy pomocy społecznej, które nie osiągały wymaganego standardu, zgodnie z przepisem art. 152 ust. 1 ustawy *o pomocy społecznej* zobowiązane były do końca 2010 r. do opracowania i realizacji programu naprawczego. Zezwolenia warunkowe na prowadzenie domów zgodnie z art. 152 ust. 4-tej ustawy zachowywały moc nie dłużej niż do końca 2010 r. Powyższy termin obowiązywania zezwoleń warunkowych na podstawie art. 4 w zw. z art. 6 pkt 1 ustawy z dnia 18 marca 2011 r. *o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych*⁹ został przesunięty do dnia 31 grudnia 2012 r.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła, że domy zapewniały zgodnie z wymaganym standardem świadczenie usług bytowych, wspomagających i opiekuńczych. Budynki domów pozbawione były barier architektonicznych, w budynkach znajdowały się windy przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zdjęcie nr 1

DPS w Wysocku - strona frontowa budynku

Zdjęcie nr 2

DPS w Rzeszowie ul. Mjr. H. Sucharskiego 1 – budynek dps i otoczenie budynku

⁹ Dz. U. Nr 81, poz. 440.

Pokoje w domach spełniały standardy wymagane przepisami rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej - pokój jednoosobowy – min. 9 m², wieloosobowy – min. 6 m² na osobę, 1 pokój dla nie więcej niż trzech osób poruszających się samodzielnie, oraz 1 pokój dla nie więcej niż czterech osób leżących. Liczba łazienek i toalet zapewniała możliwość korzystania z nich odpowiedniej liczbie mieszkańców, a łazienki i toalety były przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zdjęcie nr 3

DPS w Rzeszowie ul. Mjr. H. Sucharskiego 1 – Filia ul. Łabędzia 9 – pokój mieszkalny

Zdjęcie nr 4

DPS w Rzeszowie ul. Mjr. H. Sucharskiego 1 – Filia ul. Łabędzia 9 – pokój mieszkalny

W domach pomocy społecznej zapewniono świadczenie usług opiekuńczych, polegających na udzielaniu pomocy w podstawowych czynnościach życiowych, pielęgnacji, załatwianiu spraw osobistych. W zakresie usług wspomagających zapewniano mieszkańcom udział w terapii zajęciowej, podnoszeniu sprawności i aktywizacji, zaspokojeniu potrzeb religijnych i kulturalnych (sprawowanie posług kapłańskich w kaplicach dps wykonywane było przed dochodzących lub zatrudnionych w domach kapłanów) rozwoju samorządności, stymulowaniu nawiązywania i utrzymywania kontaktu

z rodziną oraz społecznością lokalną, działaniu zmierzającym do usamodzielnienia mieszkańca domu (w miarę jego możliwości), zakupu przedmiotów osobistego użytku, bezpiecznego przechowywania środków pieniężnych i przedmiotów wartościowych, przestrzegania praw mieszkańców oraz dostępności do informacji o tych prawach, sprawnym wnoszeniu skarg i wniosków.

Zdjęcie nr 5

DPS w Rzeszowie ul. Mjr. H. Sucharskiego 1 – pomieszczenie do terapii zajęciowej

Organizacja domów oraz przyjęte i wdrożone w domach regulaminy i procedury zapewniały mieszkańcom wolność osobistą, intymność, poczucie godności i bezpieczeństwa.

W domach funkcjonował sprawny system przyjmowania i rozpatrywania skarg. Mieszkańcy mieli możliwość bezpiecznego przechowywania środków pieniężnych i przedmiotów wartościowych. W dokumentacji dps odnotowywane były przedmioty osobistego użytku nowoprzyjmowanych osób.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła, że przy przyjmowaniu nowych mieszkańców domów przestrzegane były przepisy rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej w zakresie ustalania aktualnej sytuacji socjalno-bytowej przyjmowanej osoby, sporządzenia indywidualnego planu wsparcia.

Wyjątek stanowią 2 domy pomocy społecznej.

W DPS w Górnio nie ustalono aktualnej sytuacji socjalno-bytowej 33 spośród 53 przyjętych do domu osób z lat 2009–2011, informując je jedynie w dniu przyjęcia do domu o zakresie świadczonych usług. Było to niezgodne z przepisem § 11 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej.

Najwyższa Izba Kontroli przyjmuje wyjaśnienia dyrektora DPS w Górnio w tej sprawie i stwierdza, że w dps z uwagi na skierowania mieszkańców z odległych miejscowości i województw, większości skierowań sądowych bez zgody osoby zainteresowanej oraz znacznych kosztów delegacji służbowych, czynności te wykonywane były telefonicznie.

W DPS dla Kombatantów w Rzeszowie w badanym okresie pracownik socjalny dps nie ustalił aktualnej sytuacji socjalno-bytowej w miejscu zamieszkania lub pobytu 45 nowoprzyjętych osób, w tym: w 2009 r. – 4 spośród 8 przyjętych, w 2010 r. – 25 spośród 37 przyjętych, w 2011 r. – 16 spośród 26 przyjętych.

Najwyższa Izba Kontroli przyjmuje wyjaśnienia dyrektora dps, że na powyższe wpływ miały czynniki niezależne od domu, takie jak skierowania do dps z innych województw, przyjęcie podopiecznego bezpośrednio z zakładu opieki leczniczej lub szpitala, brak zgody skierowanych osób lub ich rodzin na odwiedzin w miejscu pobytu.

W kontroli ustalono, że w DPS dla Kombatantów w Rzeszowie nie sporządzono indywidualnego planu wsparcia dla 14 nowoprzyjętych osób, w tym: w 2009 r. – dla 1 osoby, w 2010 r. dla 7, w 2011 r. dla 6, gdyż pobyt tych osób w domu był bardzo krótki od kilku dni do 2 miesięcy, za wyjątkiem 1 osoby, która przebywała w dps dłużej (7 miesięcy) i była w ciężkim stanie, bez logicznego kontaktu.

3.2.2. W skontrolowanych domach pomocy społecznej zapewniano mieszkańcom zgodne z wymaganym standardem wyżywienie i organizację posiłków.

Mieszkańcom domów wydawano 4 posiłki dziennie: śniadanie, obiad, podwieczerek i kolację. Czas wydawania posiłków wynosił 2 godziny, a ostatni posiłek wydawano nie wcześniej niż o godz. 18.00. Podstawowe produkty żywnościowe oraz napoje były dostępne przez całą dobę, w wyznaczonym miejscu. Mieszkańcy mogli spożywać posiłki w pokoju mieszkalnym, a osoby wymagające karmienia były karmione. Dla osób chorych, wymagających specjalnej diety wskazanej przez lekarza, opracowywano specjalne jadłospisy. Wymagany standard w zakresie wyżywienia w domach badany był w licznych kontrolach wykonywanych przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Rzeszowie lub właściwe terytorialnie powiatowe stacje sanitarno-epidemiologiczne – w kontrolach tych nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości w tym zakresie.

Zdjęcie nr 6

DPS w Rzeszowie ul. Mjr. H. Sucharskiego 1 – stołówka

Stwierdzono natomiast nieprawidłowości i uchybienia w stanie sanitarnym domów pomocy społecznej oraz w zakresie przestrzegania przepisów przeciwpożarowych.

Nieprawidłowości i uchybienia w stanie sanitarnym wystąpiły w 9, a nieprawidłowości i uchybienia w zakresie przestrzegania przepisów przeciwpożarowych stwierdzono w 10 spośród 20 skontrolowanych domów pomocy społecznej. Kontrole stanu sanitarnego domów pomocy społecznej oraz przestrzegania w nich przepisów przeciwpożarowych zostały zlecone przez Najwyższą Izbę Kontroli organom inspekcji sanitarnej i państwowej straży pożarnej.

W DPS w Huwnikach kontrola przeprowadzona przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Rzeszowie wykazała m.in. – brak oznakowania pojemników na odpady medyczne, nieaktualną w części procedurę postępowania z odpadami medycznymi, brak aktualnego badania wody, brak oznakowania studni głębinowej, zacieki na sufitach i na ścianach WC dla mieszkańców (I piętro), odpryski farby w pokoju nr 20 oraz w łazience przy pokoju nr 20 i 21 (I piętro), zagrzybienia na ścianie i suficie przy umywalce w pokoju nr 33 (II piętro), zacieki na ścianie, sufitach i na lamperkach na korytarzu (IV piętro), zacieki na sufitach oraz odpryski farby na lamperkach na klatkach schodowych, zły stan sanitarno-techniczny ścian i sufitów w pomieszczeniach warsztatowych dps.

Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Rzeszowie (PPWIS) decyzją z dnia 25.04.2012 r. nakazał usunąć powyższe nieprawidłowości, część w terminie do dnia 31.05.2012 r., a pozostałe do dnia 30.06.2012 r., 31.08.2012 r., 30.11.2012 r.

W uzasadnieniu decyzji PPWIS stwierdzono m.in., że zły stan techniczny niektórych pomieszczeń stanowi naruszenie art. 61 i art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹⁰, który stanowi, że właściciel lub zarządca obiektu budowlanego jest zobowiązany utrzymywać i użytkować obiekt zgodnie z zasadami, o których mowa w art. 5 ust. 2 tej ustawy – obiekt budowlany należy użytkować w sposób zgodny z jego przeznaczeniem i wymaganiami ochrony środowiska oraz utrzymywać w należyłym stanie technicznym i estetycznym, nie dopuszczając do nadmiernego pogorszenia jego właściwości użytkowych i sprawności technicznej. Nieprawidłowości te stanowią również naruszenie § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy¹¹, który stanowi, że pracodawca jest zobowiązany utrzymywać pomieszczenia pracy w czystości i porządku oraz zapewnić ich okresowe remonty i konserwacje w celu zachowania wymagań bezpieczeństwa i higieny pracy.

Kontrola Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Przemyśle (KM PSP w Przemyśle) w DPS w Huwnikach wykazała brak pełnej sprawności technicznej systemu sygnalizacji pożaru w budynku głównym dps, nieaktualną, nieprecyzyjną i niekompletną instrukcję bezpieczeństwa pożarowego, niesprawne oświetlenie awaryjne w budynku głównym. Kontrola KM PSP w Przemyśle wykazała ponadto, iż na poziomych drogach ewakuacyjnych znajdowały się wykładziny wykonane z materiałów łatwo zapalnych (PCV).

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli ustalenia dokonane przez KM PSP w Przemyśle w DPS w Huwnikach są najpoważniejszymi ustaleniami spośród wszystkich domów pomocy społecznej, w których wystąpiły uchybienia i nieprawidłowości w zakresie przestrzegania przepisów przeciwpożarowych.

Niesprawny system sygnalizacji pożaru oraz niesprawne oświetlenie ewakuacyjne w budynku głównym dps, a także łatwo zapalne wykładziny znajdujące się na poziomych drogach ewakuacyjnych dps w przypadku pożaru mogły spowodować poważne zagrożenie, zarówno dla mieszkańców domu, jak i zatrudnionych tam pracowników.

W DPS w Wysocku kontrola Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie wykazała m.in. brak aktualnych badań i pomiarów stężenia tlenu węgla na stanowisku palacza i natężenia hałasu na stanowisku praczki, braki w ocenach ryzyka zawodowego, kartach badań i pomiarów oraz w rejestrze dotyczącym prac narażających pracowników na działania szkodliwe.

Kontrola Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Jarosławiu wykazała, że w DPS w Wysocku nie przeprowadzono praktycznego sprawdzenia sposobów ewakuacji.

W DPS w Brzozowie kontrola Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie wykazała m.in. widoczne zagrzybienia w pomieszczeniach fizykoterapii, brak spisu stosowanych substancji niebezpiecznych oraz kart charakterystyki tych substancji, zły stan techniczny podłóg w pomieszczeniach warsztatowych, brak wydzielenia i oznakowania pojemników do przechowywania i transportu do laboratorium materiału biologicznego pobranego od mieszkańców.

W DPS w Łąncucie kontrola Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie wykazała m.in. zawilgoconą i z odpryskami farby o pow. ok. 2 m² ścianę na pierwszym piętrze budynku, niesprawną instalację wyciągową w pralni, brak aktualnego spisu stosowanych substancji i mieszanin niebezpiecznych oraz substancji i mieszanin stwarzających zagrożenie.

W DPS w Nowej Dębie kontrola Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie wykazała m.in. brak rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych, zakwalifikowanych do 3 grupy zagrożenia. Kontrola Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Tarnobrzegu w DPS w Nowej Dębie wykazała, że w budynku dps nie dokonano pomiarów obwodów instalacji odgromowej.

W DPS w Górnicy kontrola Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie wykazała m.in. zaciek i zagrzybienie w łazience w budynku nr 26, wyszczerbione talerze, zużyte garnki i stolnice, brak spisu stosowanych w dps substancji i mieszanin niebezpiecznych, brak pełnej oceny narażenia pracowników na czynniki chemiczne.

¹⁰ Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 ze zm.

¹¹ Dz. U. z 2003 r. Nr 169, poz. 1650 ze zm.

W DPS w Mielcu kontrola Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Mielcu wykazała m.in. brak dokumentacji stwierdzającej, że eksploatowana w kontrolowanych pomieszczeniach instalacja systemu sygnalizacji pożaru i instalacja oddymiania wzajemnie i poprawnie ze sobą współpracują, brak aktualnej instrukcji bezpieczeństwa pożarowego, brak gaśnic w pomieszczeniach kuchennych do gaszenia pożarów grupy F.

W DPS w Przemyślu-Lipowicy kontrola Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Przemyślu wykazała m.in., że w pawilonach mieszkalnych na poziomach drogach ewakuacyjnych znajdowały się materiały palne (stoły, krzesła, fotele), w dps nie przeprowadzono także przeglądu systemu sygnalizacji pożaru.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli łatwo zapalne wykładziny znajdujące się na poziomach drogach ewakuacyjnych dps w przypadku pożaru stwarzały zagrożenie, zarówno dla mieszkańców domu, jak i zatrudnionych tam pracowników.

3.2.3. W zdecydowanej większości skontrolowanych domów pomocy społecznej obsada personelu domów pomocy społecznej pod względem liczby i kwalifikacji zapewniała mieszkańcom domów świadczenie usług na poziomie obowiązujących standardów. W większości domów zapewnione były także wskaźniki zatrudnienia, o których mowa w § 6 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej. Nieprawidłowości w zakresie kwalifikacji pracowników bądź niezapewnienia wskaźników określonych w § 6 ust. 2 pkt 3 ww. rozporządzenia stwierdzono w 3 domach pomocy społecznej (w okresie 2009–2010).

Począwszy od roku 2010 lub z początkiem 2011 r. nieprawidłowości w powyższym zakresie zostały usunięte.

W DPS w Przemyślu-Lipowicy do dnia 1 lipca 2010 r. zatrudniano 3 zamiast 4 pracowników socjalnych, co naruszało § 6 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej. Z dniem 1 lipca 2010 r. zatrudniony został czwarty pracownik socjalny, skutkiem czego osiągnięto wymogi powyższego przepisu.

Stwierdzono również, że wskaźnik zatrudnienia pracowników w zespołach terapeutyczno-opiekuńczych w latach 2009–2010 był niższy od określonego w § 6 ust. 2 pkt 3 lit. c, d rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej i wynosił 0,4 (zamiast 0,5). W 2011 r. w dps wskaźnik ten wyniósł 0,5 pracownika zespołu terapeutyczno-opiekuńczego na mieszkańca, tj. zgodnie z wymogami powyższego rozporządzenia.

W DPS w Wysocku ustalono, że z 64 pracowników zatrudnionych w latach 2009–2011 w zespole terapeutyczno-opiekuńczym, 3 zatrudnionych na stanowisku opiekunów nie posiadało wymaganych kwalifikacji. Zgodnie z ustalonymi w rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych¹² minimalnymi wymaganiami kwalifikacyjnymi niezbędnymi do wykonywania prac na poszczególnych stanowiskach (§ 3 ust. 2 pkt 2, tabela IV) do zajmowania stanowiska opiekuna kwalifikowanego w domu pomocy społecznej wymagany jest dyplom w zawodzie. Powierzenie obowiązków opiekuna ww. pracowników podyktowane było potrzebą utrzymania odpowiedniego wskaźnika zatrudnienia w dziale opiekuńczo-terapeutycznym. W związku z nieuzupełnieniem kwalifikacji z 1 pracownikiem rozwiązano umowę o pracę, 1 przeniesiono na stanowisko kierowcy, a 1 jest w trakcie uzupełniania kwalifikacji (planowany termin zakończenia nauki – styczeń 2013 r.). Kontrola w DPS w Wysocku wykazała ponadto, że na 80 mieszkańców domu zatrudnionych było 2 pracowników socjalnych w łącznym wymiarze 2 etatów, a liczba pracowników zatrudnionych w poszczególnych porach doby dostosowana była do potrzeb mieszkańców. W dps, zgodnie z § 6 ust. 2 pkt 3 lit. a i b rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej, od miesiąca, w którym Powiat Jarosławski uzyskał pozwolenie na prowadzenie domu na czas nieokreślony (luty 2010 r.), zapewnione zostały wskaźniki zatrudnienia pracowników zespołów terapeutyczno-opiekuńczych.

W DPS w Górnicy ustalono, że w okresie od 1.01.2009 r. do 15.03.2010 r. nie były zapewnione wskaźniki zatrudnienia o których mowa w § 6 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej - w okresie tym wskaźnik dla mieszkańców przewlekłe chorych psychicznie wynosił 0,47, a dla mieszkańców somatycznie chorych 0,38. Na dzień 1.01.2011 r. i 31.12.2011 r. wskaźniki te były zgodne z ww. przepisem i wynosiły odpowiednio: 0,51 i 0,50.

¹² rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. Nr 50, poz. 398 ze zm.).

We wszystkich skontrolowanych domach powołane były zespoły terapeutyczno-opiekuńcze, liczba pracowników zatrudniona w poszczególnych porach doby dostosowana była do potrzeb mieszkańców.

Pracownicy zespołów terapeutyczno-opiekuńczych w każdym skontrolowanym domu uczestniczyli co najmniej raz na dwa lata w organizowanych szkoleniach na temat praw mieszkańca domu, prowadzenia terapii oraz metod pracy z mieszkańcami.

3.2.4. Skontrolowane domy zapewniały mieszkańcom pomoc w korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych przysługujących im na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych¹³.

Mieszkańcy domów mieli możliwość korzystania z porad lekarza rodzinnego, lekarzy specjalistów oraz świadczeń rehabilitacyjnych.

W razie potrzeby dowożeni byli samochodem służbowym do innych lekarzy specjalistów lub na badania profilaktyczne.

Pomoc pielęgniarstwa zapewniona była na miejscu przez całą dobę przez odpowiednią ilość pielęgniarek.

Zdjęcie nr 7

DPS w Rzeszowie ul. Mjr. H. Sucharskiego 1 – pomieszczenie do rehabilitacji

W jednym z kontrolowanych domów nie zapewniono mieszkańcom dostępu do długoterminowej opieki pielęgniarstwa oraz świadczeń pielęgniarstwa podstawowej opieki zdrowotnej (DPS w Stalowej Woli), zaś w jednym długoterminowej opieki pielęgniarstwa (DPS w Wysocku).

Obowiązek zapewnienia ww. świadczeń wynikał z ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 października 2005 r. w sprawie zakresu zadań lekarza, pielęgniarstwa i położnej podstawowej opieki zdrowotnej¹⁴ oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 30 sierpnia 2009 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych w ramach opieki długoterminowej¹⁵.

¹³ Zob. przypis Nr 5.

¹⁴ Zob. przypis Nr 6.

¹⁵ Zob. przypis Nr 7.

Zgodnie z przepisem § 5 ww. rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 30 sierpnia 2009 r. świadczenia pielęgniarstwa długoterminowego udzielane są świadczeniobiorcy wymagającemu ze względu na stan zdrowia całodobowych świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych, rehabilitacyjnych oraz kontynuacji leczenia, a nie wymagającemu hospitalizacji w oddziale szpitalnym, który w ocenie skalą poziomu samodzielności, zwaną „skalą Barthel”, otrzymał 40 punktów lub mniej. Według stanu na dzień 19.04.2012 r. w DPS w Wysocku 26 mieszkańców zostało ocenionych do 40 punktów w tej skali, natomiast w DPS w Stalowej Woli 45 z 88 mieszkańców według stanu na koniec 2011 r.

Dyrektorzy domów podając przyczyny niezapewnienia ww. świadczeń wyjaśniali, że podejmowali próby zapewnienia mieszkańcom tych świadczeń, jednakże z uwagi na ograniczoną ilość podmiotów świadczących tego rodzaju usługi nie zawarto stosownych umów na ich wykonywanie. Dyrektorzy domów wyjaśniali ponadto, że aktualnie zatrudnione w domach pielęgniarki sprawują wystarczającą opiekę nad mieszkańcami, nie bez znaczenia pozostaje także fakt, iż z racji zatrudnienia w prywatnych placówkach opieki zdrowotnej pielęgniarki te działają w DPS zupełnie niezależnie od kierownictwa domu, podczas gdy to na dyrektorze domu i zatrudnionych tam pracownikach ciąży odpowiedzialność za stan zdrowia mieszkańców. W wystąpieniach pokontrolnych NIK wnioskowano do kierowników tych jednostek o zapewnienie mieszkańcom powyższych świadczeń.

3.2.5. W skontrolowanych domach pomocy społecznej w prawidłowy sposób zabezpieczano środki pieniężne i przedmioty wartościowe należące do mieszkańców domu. Środki pieniężne były gromadzone na wydzielonych kontach depozytowych, zaś przedmioty wartościowe były ewidencjonowane i odpowiednio zabezpieczone przed dostępem niepowołanych osób. Mieszkańcy domów, swobodnie i bez jakichkolwiek ograniczeń dysponowali swoimi środkami finansowymi, zgromadzonymi na imiennych kontach depozytowych. W jednym skontrolowanym domu (DPS dla Kombatantów w Rzeszowie) stwierdzono jedynie niezgodne z ustaloną przez dyrektora tego domu procedurą opisanie w stosownej dokumentacji depozytu wartościowego złożonego przez jedną z mieszanek.

W przypadku osób ubezwłasnowolnionych, depozytami dysponował ustanowiony przez właściwy Sąd opiekun prawny. Osoby te w większości wydawały swoje środki finansowe na artykuły spożywcze, kosmetyki, odzież osobistą, dopłaty do leków, używki (kawa, papierosy).

Opiekunami prawnymi osób ubezwłasnowolnionych całkowicie lub częściowo były w większości osoby zatrudnione w domach pomocy społecznej. Powodem ustanowienia przez sąd opiekunami prawnymi pracowników domów był brak zainteresowania danym mieszkańcem przez członków rodzin, innych osób ze środowiska lub całkowity brak rodziny.

W przypadkach zgonu mieszkańca domu środki pieniężne lub przedmioty wartościowe wydawane były spadkobiercom na podstawie prawomocnych wyroków sądowych.

W kontroli ustalono, że w 16 domach pomocy społecznej środki finansowe jakimi dysponowały domy wystarczały na bieżącą działalność. W sytuacji wystąpienia potrzeb inwestycyjnych lub braku środków na pokrycie wydatków bieżących domy te uzyskiwały od Wojewody Podkarpackiego lub organu prowadzącego dodatkowe środki finansowe, zgodnie z zapotrzebowaniem złożonym we wniosku.

Niedobór środków na wydatki bieżące stwierdzono w 4 spośród 20 domów pomocy społecznej:

- w DPS w Huwnikach w 2009 r. w funduszu płac w kwocie 82.218 zł, w 2010 r. na zakupu opału, leków, wyposażenia pokoi mieszkalnych, na konserwacje wind, usuwanie bieżących awarii w łącznej kwocie 75.082 zł,

- w DPS w Przemyślu-Lipowicy w 2010 r. w kwocie 97.346 zł na pokrycie kosztów składek ZUS, ZFŚS, bieżące funkcjonowanie, w 2011 r. na bieżące funkcjonowanie w kwocie 229.334 zł,
- w DPS w Brzozowie w 2009 r., 2010 i 2011 r. na bieżącą działalność, remont pokoi mieszkalnych – odpowiednio w kwocie 41.500 zł, 20.000 zł, 18.400 zł,
- w DPS w Stalowej Woli w 2011 r. na zakup wyposażenia pokoi mieszkalnych w kwocie 58.100 zł.

Skala braku środków na wydatki bieżące w poszczególnych domach stanowiła niewielki procent wykonanych wydatków w danym domu, tj.:

- w DPS w Huwnikach - 3,2 % w 2009 r. i 2,9 % w 2010 r.,
- w DPS w Przemyślu-Lipowicy - 1,8 % w 2010 r. i 4,40 % w 2011 r.,
- w DPS w Brzozowie - 1,24 % w 2009 r., 0,6 % w 2010 r., 0,5 % w 2011 r.,
- w DPS w Stalowej Woli - 2 % w 2011 r.

Przykładowo DPS w Przemyślu-Lipowicy w 2010 r. skierował do Prezydenta Miasta Przemyśla i Wojewody Podkarpackiego łącznie 5 pism o zwiększenie środków finansowych w łącznej kwocie 536.591 zł na pokrycie kosztów składek ZUS i ZFŚS oraz na pokrycie bieżących wydatków. W wyniku skierowania tych pism Prezydent Miasta Przemyśla przekazał dps dotację w kwocie 422.900 zł, zaś Wojewoda Podkarpacki w kwocie 16.345 zł. W 2011 r. dps wystosował łącznie 4 pisma z prośbą o zwiększenie środków finansowych w łącznej kwocie 388.000 zł na pokrycie wydatków związanych z bieżącym funkcjonowaniem. W wyniku skierowania tych pism Wojewoda Podkarpacki przekazał na rzecz domu dotację w kwocie 158.666 zł.

Środki finansowe na potrzeby inwestycyjne we wszystkich skontrolowanych domach, po uwzględnieniu wniosków o dodatkowe środki inwestycyjne kierowane do Wojewody Podkarpackiego lub organów prowadzących pokrywały potrzeby inwestycyjne domów.

3.2.6. W przeważającej części skontrolowanych domów pomocy społecznej gminy w okresie objętym kontrolą terminowo dokonywały wpłat należności z tytułu opłat za osoby skierowane do domu.

Nieterminowe wpłaty gmin stwierdzono w 2 domach pomocy społecznej, tj. w DPS w Wysocku i w DPS w Łańcucie.

W DPS w Łańcucie w 85 przypadkach gminy nieterminowo wносиły opłaty za pobyt mieszkańców na konto dps. Opóźnienia wyniosły od 1 do 14 dni. W 2009 r. wystąpiło 7 opóźnień na kwotę 11.495,80 zł, w 2010 r. - 41 opóźnień na kwotę 41.096,06 zł oraz w 2011 r. - 37 na kwotę 67.407,01 zł.

Łączna kwota opłat wniesionych z opóźnieniem wyniosła 119.998,87 zł, co stanowiło 5,8% wszystkich opłat wniesionych przez gminy. Na koniec 2011 r. wszystkie zaległości gmin w DPS w Łańcucie zostały wpłacone.

W DPS w Wysocku w latach 2009–2011 wystąpiło 39 przypadków nieterminowego wnoszenia przez gminy opłat za pobyt mieszkańców. W 2009 r. wystąpiło 12 opóźnień od 1 do 34 dni, na łączną kwotę 16.351,27 zł. W 2010 r. nieterminowych wpłat gmin było 6, opóźnienia wynosiły od 2 do 32 dni, na łączną kwotę 7.094,16 zł. W 2011 r. wystąpiło 21 opóźnień we wpłatach wnoszonych przez gminy od 1 do 31 dni, na łączną kwotę 28.261,39 zł. Na koniec 2011 r. gminy nie zalegały z wnoszeniem opłat.

Zaległości gmin z tytułu należnych domom opłat na koniec 2011 r. stwierdzono w 4 domach pomocy społecznej, tj. w DPS w Huwnikach, w DPS w Tarnobrzegu, w DPS w Przemyślu-Lipowicy, w DPS w Parkoszu.

Najwyższa kwota zaległości w opłatach od gmin miała miejsce w DPS w Przemyślu-Lipowicy - wynosiła ona na koniec 2011 r. - 127.421,06 zł (28 % należnych opłat gmin za 2011 r.).

Zaległość ta dotyczyła Gminy Miejskiej Przemyśl, która nie uregulowała płatności za okres od miesiąca września do grudnia 2011 r.

Zgodnie z wyjaśnieniami Prezydenta Miasta Przemyśla brak uregulowania tych płatności wynikał z faktu, iż gmina w tym okresie w pierwszej kolejności musiała udzielić pomocy finansowej dla osób,

którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału, a także zabezpieczyć znaczne środki na zakup żywności i posiłków dla osób tego pozbawionych w ramach wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, który finansowany był w 60 % z budżetu państwa, lecz wydatki na jego realizację od miesiąca kwietnia w całości finansowane były z dochodów gminy.

W pozostałych domach pomocy społecznej zaległości na koniec 2011 r. wyniosły odpowiednio: w DPS w Parkoszu w kwocie 44.703 zł (3 gminy, 5,23 % należnych opłat gmin za 2011 r.), w DPS w Huwnikach w kwocie 29.332,89 zł (zaległości 4 gmin – wpłacone w styczniu 2012 r., stanowiły one 2,6 % należnych opłat gmin za 2011 r.), w DPS w Tarnobrzegu w kwocie 10.700 zł (zaległość 1 gminy, stanowiło to 1,9 % należnych opłat gmin za 2011 r.).

Wymienione powyżej domy pomocy społecznej kierowały do gmin zalegających z opłatami wezwania do ich uregulowania.

W DPS w Parkoszu w trakcie kontroli NIK na skutek skierowania wezwań do zalegających z opłatami gmin wpłacono kwotę 28.236 zł. Do uregulowania pozostała jeszcze zaległość od jednej gminy za pobyt 1 mieszkańca w łącznej kwocie 16.467 zł. Wniosek o wyegzekwowanie tej kwoty skierowano do dyrektora DPS w Parkoszu w wystąpieniu pokontrolnym NIK.

W DPS w Przemyślu-Lipowicy, po skierowaniu w wystąpieniu pokontrolnym NIK wniosku o wyegzekwowanie zaległych opłat od Gminy Miejskiej Przemyśl w kwocie 127.421,06 zł, opłaty te (jak podała dyrektor tego dps w odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne NIK) w całości zostały uregulowane w dniu 18.05.2012 r.

Mieszkańcy domów pomocy społecznej w 18 skontrolowanych domach terminowo wnosili należne opłaty za pobyt w dps.

Nieterminowe wpłaty mieszkańców stwierdzono w 2 domach pomocy społecznej, tj. w DPS w Wysocku i w DPS w Łąncucie.

W DPS w Wysocku w latach 2009–2011 wystąpiły 84 przypadki nieterminowego wnoszenia opłat za pobyt w dps przez mieszkańców. Opóźnienie wyniosło od 2 do 196 dni. Łączna kwota wpłat wniesionych po terminie wyniosła 9.647,83 zł. W 2009 r. nieterminowych wpłat wnoszonych przez mieszkańców było 21 na łączną kwotę 2.792,72 zł i dotyczyło 14 mieszkańców. W 2010 r. – 33 na łączną kwotę 4.168,99 zł i dotyczyło 10 mieszkańców. W 2011 r. – 30 na łączną kwotę 2.686,12 zł i dotyczyło 14 mieszkańców. W przypadku niewywiązywania się mieszkańca z obowiązku wnoszenia opłaty dps podejmował działania monitorujące, w wyniku których mieszkańcy regulowali zaległości.

W DPS w Łąncucie w latach 2009–2011 wystąpiło 16 przypadków nieterminowego wnoszenia opłat za pobyt w dps przez 2 mieszkańców. Opóźnienia wyniosły od 15 do 204 dni. Łączna kwota wpłat wniesionych po terminie wyniosła 10.217,69 zł.

W wymienionych 16 przypadkach, opłaty zastępczo wnosły gminy, po bezskutecznych pismach monitorujących kierowanych do mieszkańców, tj. zgodnie z art. 61 ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

W kontroli ustalono, że w 3 spośród 20 domów mieszkańcy mieli zaległości z tytułu opłat za swój pobyt w domu (DPS w Parkoszu, DPS w Krośnie, DPS w Rzeszowie ul. Mjr. H. Sucharskiego 1).

W DPS w Parkoszu zaległości na koniec 2011 r. posiadało 12 mieszkańców w łącznej kwocie 34.056 zł (2 % należnych opłat mieszkańców za 2011 r.). Podjęte przez dps działania (w trakcie trwania kontroli NIK) spowodowały, że część mieszkańców wpłaciła należne opłaty w łącznej kwocie 17.742 zł. Według stanu na dzień 10.04.2012 r., w DPS w Parkoszu do uregulowania pozostała jeszcze zaległość mieszkańców w kwocie 16.314 zł. W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne NIK dyrektor DPS w Parkoszu poinformowała, że w wyniku podjętych działań mieszkańcy uregulowali zaległości w kwocie 2.821,49 zł.

W DPS w Krośnie stwierdzono zaległości w opłatach w łącznej kwocie 45.807 zł (1,5 % opłat wpłaconych w latach 2009–2011), które dotyczyły zstępnych przed wstępnymi, w liczbie 5 osób. Zaległości 3 osób wynosiły 2.429 zł i dotyczyły 2011 r. Zaległość pozostałych 2 osób wynosiły 43.378 zł, a ich bieg rozpoczął się w 2009 r. (w przypadku jednej osoby w marcu, zaś drugiej osoby w maju).

W wystąpieniu pokontrolnym NIK wnioskowano do dyrektora DPS w Krośnie o występowanie do właściwych gmin o opłaty zastępcze, stosownie do postanowień art. 61 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej (wniosek został wykonany).

W DPS w Rzeszowie ul. Mjr. H. Sucharskiego 1, według stanu na dzień 20.04.2012 r. zaległości 16 mieszkańców na rzecz DPS z okresu od 2009–2012 roku (do dnia 17.04.2012 r.) wynosiły łącznie 43.926,85 zł, z tego 12.095,45 zł stanowiły należności od 4 zmarłych mieszkańców oraz 3.450,63 zł należności od 4 mieszkańców, wobec których dps nie podjął jeszcze czynności w kierunku ich wyegzekwowania. Maksymalna kwota egzekwowanych należności (tytuł komorniczy) wobec jednego mieszkańca wyniosła 8.905,01 zł, natomiast w przypadku należności jeszcze nie egzekwowanych była to kwota 1.717,01 zł.

Według stanu na koniec 2011 r. zaległości te wyniosły 44.318,97 zł, co stanowiło 3 % należnych opłat mieszkańców za 2011 r. (1.446.557 zł).

W kontroli ustalono, że domy pomocy społecznej, które posiadały zaległości od mieszkańców w opłatach za pobyt w dps, nie kierowały do gmin wniosków o dokonanie opłat zastępczych. Powodem takiego stanu rzeczy był brak ugruntowanej praktyki w tym zakresie.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli było to działanie nierzetelne.

Zgodnie z regulacją zawartą w art. 61 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej, w przypadku niewywiązywania się osób zobowiązanych do ponoszenia opłat za pobyt w dps, opłaty te zastępczo ponosi gmina, z której osoba została skierowana do dps.

Wnioski pokontrolne o kierowanie do właściwych gmin wniosków o dokonanie opłat zastępczych zostały sformułowane w wystąpieniach pokontrolnych NIK.

W odpowiedziach na wystąpienia pokontrolne dyrektorzy DPS w Parkoszu i DPS w Krośnie poinformowali o wystąpieniu do właściwych gmin o dokonanie opłat zastępczych, zaś dyrektor DPS w Rzeszowie ul. Mjr. H. Sucharskiego 1 poinformował o podjęciu kroków w celu wykonania art. 61 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej.

3.2.7. W kontroli ustalono, że w latach 2009–2011 Wydział Polityki Społecznej Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie (WPS PUW) przeprowadził w domach pomocy społecznej łącznie 126 kontroli, w tym:

- w 2009 r. – 47 kontroli: 8 problemowych, 5 sprawdzających, 34 doraźne,
- w 2010 r. – 39 kontroli: 3 kompleksowe, 3 sprawdzające, 33 doraźne,
- w 2011 r. – 40 kontroli: 23 kompleksowych, 17 doraźnych.

Przeprowadzone w domach pomocy społecznej kontrole (analizą objęto 53 kontrole z lat 2009–2011, w tym 5 kontroli kompleksowych i 8 kontroli sprawdzających) obejmowały m. in. kontrolę - jakości wykonywanych usług, przestrzegania praw mieszkańców, dostępności mieszkańców do informacji o swych prawach, współdziałania pracowników domu z rodziną lub opiekunem prawnym mieszkańca, poziomu wykształcenia i kwalifikacji zatrudnionych w domu pracowników, sposobu załatwiania skarg i wniosków. Kontrole sprawdzające obejmowały kontrole wykonania zaleceń pokontrolnych Wojewody Podkarpackiego.

W przypadku stwierdzenia w toku kontroli dps nieprawidłowości Wojewoda Podkarpacki wydawał zalecenia pokontrolne o ich usunięcie. Analiza dokumentacji 45 kontroli kompleksowych, kontroli problemowych i doraźnych wykazała, że w kontrolach tych sprawdzano wykonanie zaleceń pokontrolnych z poprzedniej kontroli.

Domy pomocy społecznej realizowały zalecenia pokontrolne Wojewody Podkarpackiego.

Przykładowo - kontrola kompleksowa, ujęta w planie kontroli na 2010 r. w Domu Pomocy Społecznej im. św. Ojca Pio w Chmielniku (placówka prowadzona przez Caritas Diecezji Rzeszowskiej ul. Jana Styki 21 Rzeszów) przeprowadzona w dniu 9.06.2010 r. przez Wydział Polityki Społecznej PUW objęła: zapewnienie potrzeb bytowych, opiekuńczych i wspomagających, dostępność mieszkańców do podstawowych artykułów żywnościowych, prasy codziennej, kontrolę stanu i struktury zatrudnienia. W kontroli sprawdzano również stopień realizacji zaleceń z poprzedniej kontroli oraz realizację programu naprawczego jednostki.

W wyniku stwierdzonych w kontroli nieprawidłowości Wojewoda Podkarpacki w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 6.09.2010 r. wydał następujące zalecenia:

- w budynku wielokondygnacyjnym zainstalować dźwig osobowy dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, zgodnie z treścią § 6 ust. 1 pkt 1 lit. b rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej,
- uzyskać wymagany metraż pokoi wieloosobowych, zgodnie z treścią § 6 ust. 1 pkt 3 lit. a ww. rozporządzenia,
- zapewnić mieszkańcom poczucie intymności przez likwidację pokoju amfiladowego, zgodnie z treścią art. 55 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej,
- wygospodarować stosowną ilość oczek ustępowych, zgodnie z treścią § 6 ust. 1 pkt 4 lit. a ww. rozporządzenia,
- wyposażyć pokoje mieszkalne w odpowiednią ilość wyprowadzeń elektrycznych, zgodnie z treścią § 6 ust. 1 pkt 3 lit. c ww. rozporządzenia,
- zapewnić mieszkańcom stały kontakt z psychologiem, zgodnie z § 6 ust. 2 pkt 2 ww. rozporządzenia,
- umożliwić mieszkańcom całodobowy dostęp do podstawowych artykułów żywnościowych, zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 6 lit. d ww. rozporządzenia,
- uregulować sytuację prawną osób przebywających na terenie domu bez decyzji administracyjnej, zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

W odpowiedzi na ww. zalecenia pokontrolne dyrektor dps pismem z dnia 12.10.2010 r. poinformował o wykonaniu 8 z 9 zaleceń, informując jednocześnie, że zalecenie dotyczące uregulowania sytuacji prawnej osób przebywających w domu bez decyzji administracyjnej jest w trakcie realizacji.

Kontrola sprawdzająca przeprowadzona w Domu Pomocy Społecznej im. św. Ojca Pio w Chmielniku w dniu 3 i 4 listopada 2010 r. wykazała, iż dps zrealizował wszystkie zalecenia pokontrolne Wojewody Podkarpackiego z dnia 6 września 2010 r.

Wojewoda Podkarpacki w latach 2009–2011 nie korzystał z prawa czasowego lub stałego cofnięcia zezwolenia na prowadzenie domu pomocy społecznej (art. 129 ustawy o pomocy społecznej). W okresie tym nie było także przypadków wymierzania kar pieniężnych na jednostki nie realizujące zaleceń pokontrolnych (art. 130 ustawy o pomocy społecznej).

W kontroli ustalono, że wydanie przez Wojewodę Podkarpackiego decyzji zezwalającej danemu domowi pomocy społecznej na prowadzenie działalności na czas nieokreślony następowało każdorazowo po ustaleniu podczas kontroli, iż dom zrealizował program naprawczy, mający na celu osiągnięcie standardów podstawowych usług świadczonych przez domy pomocy społecznej, zgodnie z rozporządzeniem w sprawie domów pomocy społecznej, a także zrealizował wszystkie zalecenia pokontrolne z wcześniejszych kontroli.

W protokołach z tych kontroli wskazywano jednoznacznie, że dps zakończył ostatecznie realizację programu naprawczego i spełnia standardy wymagane przez rozporządzenie w sprawie domów pomocy społecznej.

W latach 2009–2011 Wojewoda Podkarpacki wydał 42 zezwolenia na prowadzenie domów na czas nieokreślony.

Wydano również jedną decyzję odmowną w sprawie udzielenia zezwolenia na czas nieokreślony. Decyzja ta została wydana dla DPS w Sośnicy, ze względu na niespełnianie przez ten dom wymaganych standardów określonych w rozporządzeniu w sprawie domów pomocy społecznej.

Po ponownym złożeniu wniosku o wydanie zezwolenia oraz kontroli Wydziału Polityki Społecznej PUW, która stwierdziła, że w dps w całości zrealizowano program naprawczy w zakresie standardu

świadczonych usług, a także zrealizowaniu wszystkich zaleceń pokontrolnych z poprzednich kontroli, Wojewoda Podkarpacki udzielił temu domowi zezwolenie na jego prowadzenie na czas nieokreślony.

W latach 2009–2011 z budżetu Wojewody Podkarpackiego na dofinansowanie domów pomocy społecznej województwa podkarpackiego przekazano łącznie 202.697.676 zł, w tym 70.011.748 zł w 2009 r., 66.578.797 zł w 2010 r., 66.107.131 zł w 2011 r.

Dodatkowo z budżetu Wojewody Podkarpackiego w związku z podnoszeniem standardu usług świadczonych przez domy województwa podkarpackiego, do domów pomocy społecznej w 2009 i 2010 roku przekazano środki na inwestycje: w 2009 r. - 1.121.807,34 zł, w 2010 r. – 2.091.365,90 zł. Wojewoda Podkarpacki na podstawie art. 155 ust. 2 ustawy *o pomocy społecznej* dokonywał zwiększenia wyliczonej zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego dotacji dla domów pomocy społecznej (maksymalnie o 20 %).

W 2009 r. zwiększenia kwoty dotacji dokonano w 43 domach pomocy społecznej, w 2010 r. w 39, zaś w 2011 r. w 46. Średnio w kolejnych latach zwiększenie kwoty dotacji wyniosło: 8,76 % w 2009 r., 5,05 % w 2010 r. oraz 10,54 % w 2011 r.

Łączna wysokość zwiększenia dotacji dla domów pomocy społecznej województwa podkarpackiego wyniosła: 5.416.840 zł w 2009 r., 3.115.647 zł w 2010 r., 6.293.618 zł w 2011 r.

Największe zwiększenie kwoty dotacji w 2009 r. nastąpiło w DPS w Przemyśle ul. Brata Alberta 3 i w DPS w Cmolasie 274, tj. o 20 %, zaś najmniejsze w DPS w Rzeszowie ul. Powstańców Styczniowych 37, tj. o 0,60 %.

Największe zwiększenie kwoty dotacji w 2010 r. nastąpiło w DPS w Cmolasie 274 i w DPS w Huwnikach, tj. o 20 %, zaś najmniejsze w DPS w Brzozowie, tj. o 0,02 %.

Największe zwiększenie kwoty dotacji w 2011 r. nastąpiło w DPS w Kąkolówce 468 i w DPS w Prałkowcach, tj. o 20 %, zaś najmniejsze w DPS w Łące 260, tj. o 0,99 %.

Dodatkowe środki przekazywane były do domów pomocy społecznej (art. 155 ust. 2 ustawy *o pomocy społecznej*) na uzupełnienie potrzeb związanych z ich bieżącą działalnością (opłaty za ogrzewanie budynków, energię i gaz, wyżywienie mieszkańców, zakup wyposażenia) oraz na przeprowadzenie remontów, celem wsparcia domów w osiągnięciu wymaganych standardów świadczenia usług.

4.1 Przygotowanie kontroli

Przeprowadzona kontrola poprzedzona była kontrolą o podobnej tematyce, tj. kontrolą P/05/089 przeprowadzoną w 2005 r. w zakresie świadczenia usług przez domy pomocy społecznej.

W ramach tej kontroli Delegatura NIK w Rzeszowie skontrolowała 5 jednostek, w tym 3 domy pomocy społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie oraz Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie.

W kontroli P/05/089 ustalono m.in., że żaden ze skontrolowanych domów pomocy społecznej nie zapewniał mieszkańcom usług na poziomie wszystkich obowiązujących standardów, zaś realizacja opracowanych i zatwierdzonych przez wojewodów programów naprawczych w większości domów pomocy społecznej nie gwarantowała osiągnięcia z końcem 2006 r. wymaganego poziomu świadczenia usług.

W wystąpieniach pokontrolnych skierowanych do skontrolowanych przez Delegaturę NIK w Rzeszowie domów pomocy społecznej - wnioskowano o pełną realizację zadań inwestycyjnych i remontowych zawartych w programie naprawczym, dokumentowanie obowiązku informowania przyjmowanych mieszkańców domu o zasadach i sposobie funkcjonowania domu, dostosowanie programu naprawczego w zakresie zatrudnienia personelu w działalności opiekuńczo-terapeutycznej do liczby mieszkańców dps.

Dokonując wyboru jednostek do kontroli P/12/167/LRZ zastosowano statystyczną metodę doboru próby (dobór prosty losowy).

W ramach kontroli P/12/167/LRZ kontrolą objęto 2 domy pomocy społecznej, które zostały skontrolowane przez Delegaturę NIK w Rzeszowie w 2005 r. w kontroli P/05/089, tj. DPS w Mielcu oraz DPS w Rzeszowie ul. Załęska 7A.

W kontroli P/12/167/LRZ ustalono, iż od czasu poprzedniej kontroli NIK nastąpiła znacząca poprawa funkcjonowania tych jednostek.

W kontroli jakości świadczenia usług, przeprowadzonej w 2012 r. stwierdzono, że domy te uzyskały zezwolenie Wojewody Podkarpackiego na czas nieokreślony oraz świadczą usługi na poziomie wymaganego standardu. W kontroli P/12/167/LRZ domy te oceniono odpowiednio: pozytywnie i pozytywnie z uchybieniami.

W toku kontroli w 20 domach pomocy społecznej analizą pod względem formalno-prawnym objęto dokumentację wszystkich nowoprzyjętych mieszkańców (minimum 30 osób) w okresie objętym kontrolą. Do analizy pobierano dokumentację po uprzednim zanonimizowaniu danych. Przy ocenie prawidłowości i skuteczności przechowywania środków pieniężnych należących do mieszkańców domu analizowano dokumentację wszystkich zmarłych mieszkańców domu w okresie objętym kontrolą.

Przy ocenie jakości usług świadczonych w domach pomocy społecznej punktem odniesienia był mieszkaniec domu oraz jakość zapewnianych mu usług.

4.2 Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli

Postępowanie kontrolne przeprowadzono w okresie od dnia 7 marca 2012 r. do dnia 31 lipca 2012 r. W trakcie kontroli kontrolerzy zasięgali informacji lub żądali wyjaśnień od pracowników 21 jednostek niekontrolowanych¹⁶.

¹⁶ Na podstawie art. 29 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

W kontroli uczestniczyły na zlecenie¹⁷ NIK miejskie oraz powiatowe jednostki państwowej straży pożarnej (łącznie 20 jednostek), Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rzeszowie (przeprowadziła 10 kontroli), Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rzeszowie (przeprowadziła 5 kontroli) i Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Krośnie (przeprowadziła 1 kontrolę).

Nie zgłoszono zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokołach kontroli, nie było także przypadków odmowy ich podpisania.

W kontroli nie korzystano z pomocy biegłych i specjalistów, nie zwoływano narad śródkontrolnych, nie kierowano zawiadomień o popełnieniu przestępstwa lub wykroczenia, a także wniosków w sprawie naruszenia dyscypliny finansów publicznych.

Do kierowników jednostek kontrolowanych skierowano wystąpienia pokontrolne, zawierające uwagi, oceny oraz wnioski w sprawie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Przekazano ponadto jedno wystąpienie pokontrolne do niekontrolowanej jednostki nadrzędnej (Starostwo Powiatowe w Leżajsku).

Adresaci wystąpień pokontrolnych nie zgłaszali zastrzeżeń do ocen, uwag i wniosków zawartych w wystąpieniach pokontrolnych.

W wyniku kontroli w domach pomocy społecznej NIK wnioskowała m.in. o:

- podejmowanie skutecznych działań zmierzających do egzekwowania od gmin zalegających z wnoszeniem opłat za pobyt mieszkańców w domu,
- bieżące egzekwowanie od mieszkańców domu należności z tytułu opłat za pobyt w placówce,
- kierowanie do gmin wniosków o dokonanie opłaty zastępczej, o której mowa w art. 61 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej, w związku z występującymi zaległościami w regulowaniu opłat przez mieszkańców domu,
- zapewnienie mieszkańcom domu świadczeń pielęgniarstwa podstawowej opieki zdrowotnej – pielęgniarstwa środowiskowego oraz długoterminowej opieki pielęgniarstwa,
- uregulowanie stanu prawnego środków na koncie depozytowym, pozostałych po zmarłym mieszkańcu domu,
- podejmowanie działań mających na celu pełne zasiedlenie domu, tj. do ilości miejsc ustalonych przez Wojewodę Podkarpackiego,
- ustalanie aktualnej sytuacji socjalno-bytowej osób przyjmowanych do domu.

W odpowiedziach na wystąpienia pokontrolne adresaci informowali o podjętych działaniach, zmierzających do usunięcia stwierdzonych w kontroli nieprawidłowości lub informowali o zrealizowaniu zaleceń pokontrolnych. Spośród 36 wniosków pokontrolnych NIK ogółem, zrealizowanych zostało 31, a 5 jest w trakcie realizacji.

W wyniku kontroli w Podkarpackim Urzędzie Wojewódzkim w Rzeszowie nie sformułowano wniosków pokontrolnych.

W wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Starosty Leżajskiego wnioskowano o podjęcie działań mających na celu poprawę drogi nr 1254R – stanowiącej jedyny dojazd do Domu Pomocy Społecznej w Piskorowicach-Mołyniach.

¹⁷ Na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK.

Starosta Leżajski w odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne Najwyższej Izby Kontroli poinformował, iż droga do dps nr 1254R ujęta jest w planie robót na 2013 r. Plan ten dotyczy odbudowy (położenie nowej nawierzchni) na odcinku ok. 1 km, będącego w najgorszym stanie technicznym, na pozostałej części odcinka zostanie przeprowadzony remont cząstkowy.

Drugim dodatkowym efektem kontroli NIK było zainstalowanie na drodze wojewódzkiej nr 875 Kolbuszowa-Sokołów-Leżajsk, na przejściu drogowym przy DPS w Brzozie Królewskiej aktywnego oznakowania w formie pulsujących świateł drogowych. Rozwiązanie to w znaczącym stopniu wpłynęło na zwiększenie bezpieczeństwa pieszych oraz innych uczestników ruchu drogowego w tej okolicy. W kontroli w DPS w Brzozie Królewskiej stwierdzono, że mieszkańcy domu, w tym zwłaszcza osoby starsze i niepełnosprawne nie miały zapewnionego bezpiecznego przejścia przez drogę 875, do jedyne go w tej okolicy sklepu spożywczego. O zainstalowanie takich świateł zwrócono się w trakcie kontroli NIK do Podkarpackiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie.

4.3 Finansowe rezultaty kontroli

B.1. Pozyskane korzyści finansowe – 176.220,55 zł

Środki te domy pozyskały w wyniku wyegzekwowania w trakcie kontroli NIK lub na skutek skierowania wniosków w wystąpieniach pokontrolnych NIK o wyegzekwowanie należnych domom pomocy społecznej opłat gmin za pobyt mieszkańców w domach lub zaległych opłat mieszkańców za pobyt w dps.

W wyniku działań NIK gminy dokonały wpłaty środków w wysokości 155.657,06 zł, zaś mieszkańcy w kwocie 20.563,49 zł.

Wykaz skontrolowanych podmiotów

Jednostka	Ocena
Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie	Pozytywna
DPS w Huwnikach	Pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości
DPS w Tarnobrzegu	Pozytywna
DPS w Mielcu	Pozytywna z uchybieniami
DPS Przemyśl – Lipowica	Pozytywna z uchybieniami
DPS w Wysocku	Pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości
DPS w Parkoszu	Pozytywna
DPS w Brzozowie	Pozytywna z uchybieniami
DPS w Łańcucie	Pozytywna z uchybieniami
DPS w Stalowej Woli	Pozytywna z uchybieniami
DPS w Rzeszowie im. Józefy Jaklińskiej	Pozytywna
DPS w Rzeszowie dla Kombatantów im. Bohaterów Westerplatte	Pozytywna z uchybieniami
Dom Pogodnej Starości w Dynowie	Pozytywna
DPS w Krośnie	Pozytywna
DPS w Rzeszowie, ul. Załęska 7a	Pozytywna
DPS w Rudzie	Pozytywna
DPS w Nowej Dębie	Pozytywna z uchybieniami
DPS w Górnio	Pozytywna z uchybieniami
DPS w Piskorowicach-Mołyniach	Pozytywna
DPS w Brzozie Królewskiej	Pozytywna
DPS w Rzeszowie, ul. Mjr. H. Sucharskiego 1	Pozytywna

Lista osób będących kierownikami jednostek kontrolowanych

Jednostka	Osoba
Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie	Małgorzata Chomycz-Śmigielska
DPS w Huwnikach	Zofia Ważna-Lisowiec
DPS w Tarnobrzegu	Maria Wrzos
DPS w Mielcu	Jan Bury
DPS Przemyśl – Lipowica	Helena Rychlik
DPS w Wysocku	Marzena Wawraszek
DPS w Parkoszu	Aleksandra Rucka
DPS w Brzozowie	Edward Mroziak
DPS w Łąncucie	Krzysztof Lepak
DPS w Stalowej Woli	Jan Gorczyca
DPS w Rzeszowie im. Józefy Jaklińskiej	Jadwiga Gładka
DPS w Rzeszowie dla Kombatantów im. Bohaterów Westerplatte	Emilia Koryl
Dom Pogodnej Starości w Dynowie	Adam Sochacki
DPS w Krośnie	Ewa Bajgier
DPS w Rzeszowie, ul. Załęska 7a	Lucyna Basta
DPS w Rudzie	Halina Krysa
DPS w Nowej Dębie	Agnieszka Markowicz
DPS w Górnio	Józef Kiełb
DPS w Piskorowicach-Mołyniach	Ryszard Siuzdak
DPS w Brzozie Królewskiej	Wojciech Lipiński
DPS w Rzeszowie, ul. Mjr. H. Sucharskiego 1	Wiesław Wołoszyn

Wykaz aktów normatywnych

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.).
2. Ustawa z dnia 18 marca 2011 r. *o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych* (Dz. U. z 2011 r. Nr 8 poz. 440).
3. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. *o dochodach jednostek samorządu terytorialnego* (Dz. U. z 2010 r. Nr 80, poz. 526 ze zm.).
4. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.).
5. Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 października 2005 r. *w sprawie domów pomocy społecznej* (Dz. U. Nr 217, poz. 1837).
6. Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. *w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej* (Dz. U. Nr 61, poz. 543 ze zm.).

Literatura

1. Wojciech Maciejko, Paweł Zaborniak – Ustawa o pomocy społecznej – Komentarz: stan prawny na 1.04.2010 r.
2. Zofia Zaorska - Dodać życia do lat: materiały ułatwiające organizację różnych form aktywności wśród osób starszych oraz w grupach wielopokoleniowych, Lublin, Wydawnictwo KLANZA 1997 r. – s. 147.
3. Ewa Kantowicz, Andrzej Olubiński - Działanie społeczne w pracy socjalnej na progu XXI wieku, Toruń, Wydawnictwo Edukacyjne AKAPIT 2003 r. – s. 509 – część piąta publikacji zawiera m.in. rozdziały: „Człowiek stary i starość w percepcji pracowników domu pomocy społecznej”, „Dylematy ewaluacji w instytucjach wspierających ludzi starszych”, „Działania społeczne na rzecz ludzi starszych w kontekście funkcjonowania stacjonarnych domów pomocy społecznej”.
4. Zofia Szarota – Wydawnictwo Naukowe WSP Kraków 1998 r. s. 147 – opis determinantów procesu starzenia się i starości, sytuacji człowieka starego w warunkach systemu opieki społecznej.
5. Anna Leszczyńska – Rejchert – Człowiek starszy i jego wspomaganie – w stronę pedagogiki starości, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego Olsztyn 2005 r. s.157-167: Domy pomocy społecznej.
6. Róża Pawłowska, Elżbieta Jandził – Pedagogika człowieka samotnego - Gdańsk, Wydawnictwo Uczelniane Wyższej Szkoły Humanistycznej, 2000 r. s.43-55: Domy pomocy społecznej-instytucje kompensujące poczucie samotności osób żyjących poza rodziną.
7. Zofia Szarota – Gerontologia społeczna i oświatowa: zarys problematyki, Kraków: Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, 2004 r. s.86-88: Domy pomocy społecznej.

Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Przewodniczący Sejmowej Komisji Polityki Społecznej i Rodziny
2. Przewodniczący Sejmowej Komisji do Spraw Kontroli Państwowej
3. Przewodniczący Senackiej Komisji Rodziny i Polityki Społecznej
4. Szef Kancelarii Prezydenta RP
5. Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
6. Szef Kancelarii Sejmu RP
7. Szef Kancelarii Senatu RP
8. Minister Pracy i Polityki Społecznej
9. Posłowie na Sejm RP województwa podkarpackiego
10. Senatorowie RP województwa podkarpackiego
11. Posłowie do Parlamentu Europejskiego województwa podkarpackiego
12. Wojewoda Podkarpacki
13. Marszałek Województwa Podkarpackiego
14. Przewodniczący Sejmiku Województwa Podkarpackiego
15. Prezydent Miasta Rzeszowa
16. Prezydent Miasta Przemyśla
17. Prezydent Miasta Krosna
18. Prezydent Miasta Tarnobrzega
19. Starostowie powiatów województwa podkarpackiego

Dane dotyczące autorów zamieszczonych w Informacji zdjęć

Wszystkie zamieszczone w Informacji zdjęcia wykonali dyrektorzy kontrolowanych domów.

W Informacji są zdjęcia pochodzące z 2 domów pomocy społecznej, tj. Domu Pomocy Społecznej w Wysocku oraz Domu Pomocy Społecznej w Rzeszowie, ul. Mjr. H. Sucharskiego 1.

Zdjęcie nr 1 ze str. 22 Informacji - autor: Marzena Wawrzaszek

Zdjęcie nr 2 ze str. 22 Informacji - autor: Wiesław Wołoszyn

Zdjęcie nr 3 ze str. 23 Informacji - autor: Wiesław Wołoszyn

Zdjęcie nr 4 ze str. 23 Informacji - autor: Wiesław Wołoszyn

Zdjęcie nr 5 ze str. 24 Informacji - autor: Wiesław Wołoszyn

Zdjęcie nr 6 ze str. 26 Informacji - autor: Wiesław Wołoszyn

Zdjęcie nr 7 ze str. 32 Informacji - autor: Wiesław Wołoszyn